

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege.
A hivatalos közzétételre az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

III/719/2026.

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja: az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdéséből és XXVIII. cikk (1) bekezdéséből eredő, mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség áll fenn amiatt, hogy a jogalkotó nem szabályozta a cselekvőképesség korlátozását eredményező bírói döntés teljes indokolásának ítéletbe foglalására vonatkozó kötelezettséget akkor is, ha az ítélet kihirdetésekor egyik fél sincs jelen.

Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói kötelezettségének 2026. október 31. napjáig tegyen eleget.

2. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 347. § (1) bekezdés *d)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 347. § (1) bekezdés *d)* pontja nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

Indokolás

I.

- [1] 1. A Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezésében – a folyamatban lévő pert a 13.P.IV.21.303/2025/25-II. számú végzésével felfüggesztve – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 347. § (1) bekezdés *d)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, G)

cikk (2) bekezdése, Q) cikk (2) bekezdése, I. cikke, IV. cikk (1)–(2) bekezdései és XXIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.

- [2] 2. Az alapul fekvő ügyben az alperest a bíróság 2021-ben cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alá helyezte, és a választójog gyakorlásából kizárta, valamint megállapította, hogy a gondnokság felülvizsgálata iránti eljárás megindításának időpontja az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 3 év. A kezdeményezés alapjául szolgáló pert ennek megfelelően a gyámhatóság mint felperes indította, aki a gondnokság alá helyezés felülvizsgálatát kérte oly módon, hogy az általa megjelölt ügycsoport tekintetében a gondnokság alá helyezés, valamint a választójogból való kizárás hatályának fenntartását indítványozta. A bíróság az alperest személyesen meghallgatta, majd az érdemi tárgyaláson a bizonyítási eljárást lefolytatta, tanút hallgatott meg, igazságügyi szakvéleményt szerzett be. Az ítélet kihirdetésének folytatólagos érdemi tárgyalásán az alperes, az ügygondnoka és a felperes képviselője szabályszerű idézés ellenére nem jelentek meg, ezért a Pp. támadott – 2025. augusztus 19-től hatályos – 347. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján az ítéletet a Pp. 346. § (5) bekezdése szerinti jogi indokolást nem tartalmazó rövidített indokolással kell ellátni.
- [3] A bírói kezdeményezést benyújtó bíróság emiatt fordult az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint a személyi állapotot érintő perekben – így a gondnoksági perekben – kiemelt jelentősége van a jogi indokolást is tartalmazó teljes ítélet meglétének, mivel ezzel garantálható az, hogy a bíróság nem önkényesen és részrehajlóan, hanem a jogszabályok helyes értelmezésével és alkalmazásával hozta meg a döntését. Ugyanakkor az, hogy egyik fél sincs jelen az ítélet kihirdetésekor, és alkalmazni kell a Pp. 347. § (1) bekezdés *d*) pontját, gondnoksági perekben gyakran előfordul: a gyámhatóság létszámihiánnyal küszködik, nem képes biztosítani a személyes jelenléte az érdemi tárgyalási szakban; az alperesek fogyatékkal élő személyek, gyakran akadályozottak a mozgásban, így a tárgyalási jelenléteben; az ügygondnokok pedig leterheltek, tárgyalásütközési helyzet lép fel esetükben.
- [4] 3. A feltárt problémát a bíróság a következőképpen kapcsolja az Alaptörvény megsértettnek állított rendelkezéseihez.
- [5] Egyrészt a fogyatékkal élő személyek védelme körében a bíróság szerint kiemelt jelentőséggel bír, hogy rendelkezésükre álljanak azok az információk, amelyekből képesek felmérni az őket ért jogkorlátozás mibenlétét. Igaz ez a cselekvőképesség korlátozására és a választójogból kizárás jogintézményére is. A jogállamisághoz hozzátartoznak az eljárási garanciák, és azzal nem összeegyeztethető, hogy érdemi indokolás nélkül bárkit megfoszsanak a választójogától, vagy cselekvőképességében korlátozzanak, tehát a támadott Pp.-rendelet által sérül az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése.

- [6] Másrészt a magyar állampolgárok státuszjogának tekinthető a választójog. Annak elvétele és korlátozása csak megfelelő és tisztességes eljárás keretében valósulhat meg. Az Alaptörvény G) cikk (2) bekezdése és a XXIII. cikk (1) bekezdésében írt alkotmányos joga sérül a gondnokság alá helyezési perben a gondnokság alá helyezendő személynek abban az esetben, amennyiben a választójogból kizárása indokolt ugyan, ellenben annak jogi indokolását mégsem adja meg a bíróság.
- [7] Harmadrészt a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény (a továbbiakban: CRPD-egyezmény, kihirdette: 2007. évi XCII. törvény) 12. cikk 4. pontjával ellentétes, hogy nem kell megindokolni azt a bírósági döntést, hogy a fogyatékkal élő személy cselekvőképességét korlátozzák, mivel ez nem biztosít hatékony biztosítékokat a visszaélések megelőzésére, nem teszi lehetővé a döntések visszaellenőrizhetőségét. A Pp. támadott előírása nem garantálja azt, hogy átlátható módon megvizsgálható legyen, a személy körülményeire szabott döntés szülessen. Mivel a támadott előírás nemzetközi szerződésbe ütközik, ezáltal az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése is sérül.
- [8] Negyedrészt a bíróság kifejti, hogy a cselekvőképesség azt jelenti, hogy az ember saját akaratából jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, így képes önállóan dönteni a szabadsága és az élete számos területén. Ezért a cselekvőképesség korlátozása a szabadsághoz való jogot is érinti [Alaptörvény IV. cikk (1)–(2) bekezdés]. E szabadságjog korlátozásáról nem hozható döntés anélkül, hogy az erre jogosult igazságszolgáltatási szerv részletes indokát ne adná annak, hogy mely okok miatt kerül sor. A részletes indokolás adja azt a garanciát – az okok részletes feltárásával –, hogy e jog valóban csak a szükséges mértékben, az egyén védelmében, az elérni kívánt céllal arányos mértékben kerüljön korlátozásra. A jogi indokolás hiányában sérül Alaptörvény IV. cikk (1)–(2) bekezdésében írt alapvető jog. Továbbá ugyancsak a teljes indokolás szükségességét támasztja alá a jogszabályban előírt kötelező felülvizsgálat intézménye is, amely időszakonkénti rendszerességgel kötelezővé teszi a korlátozás felülvizsgálatát, méghozzá a korábbi határozat meghozatal óta eltelt idő óta bekövetkezett változások függvényében. Ha és amennyiben a meghozott bírósági határozat nem tartalmaz teljes indokolást a korlátozást illetően, a következő felülvizsgálat időpontjában a bíróság számára elnehezül a korábbi határozatban rögzített korlátozás felülvizsgálata, a változás nyomon követése, illetve a szükségesség, arányosság és fokozatosság elveinek tényleges alkalmazása.
- [9] Ötödrészt a bíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban a jogalkotási folyamat nem jogállami módon történő lefolytatására is hivatkozik. Kifejti, hogy bár több bíróság jelezte a jogalkotó felé, hogy a személyi állapotot érintő perekben ezt az eljárásjogi jogtechnikai megoldást nem lehetséges alkalmazni, a „jogalkotó a beérkezett véleményeket nem dolgozta fel – fizikai lehetetlenség volt a több száz oldalas észrevételeket egy-két nap alatt áttekinteni –, és ez a jogalkotási hiba is erre vezethető vissza”.

II.

[10] 1. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„G) cikk (2) Magyarország védelmezi állampolgárait.”

„Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

(4) A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.”

„IV. cikk (1) Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.

(2) Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.”

„XXIII. cikk (1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.”

[11] 2. A CRPD-egyezmény vonatkozó rendelkezése:

„12. cikk A törvény előtti egyenlőség

[...]

4. A részes államok biztosítják, hogy a cselekvőképesség gyakorlására vonatkozó valamennyi intézkedés, a nemzetközi emberi joggal összhangban, megfelelő és hatékony biztosítékokat tartalmaz a visszaélések megelőzésére. Az ilyen biztosítékok garantálják, hogy a cselekvőképesség gyakorlására vonatkozó intézkedések

tiszteletben tartják a személy jogait, akaratát és választásait, összeférhetetlenségtől és indokolatlan befolyástól mentesek, arányosak és a személy körülményeire szabottak, a lehető legrövidebb időre vonatkoznak, továbbá hogy a hatáskörrel rendelkező, független és pártatlan hatóság vagy igazságügyi szerv rendszeresen felülvizsgálja azokat. A biztosítékok azzal arányosak, amilyen mértékben az adott intézkedések érintik a személy jogait és érdekeit.”

[12] 3. A Pp. támadott rendelkezése:

„347. § (1) Az ítélet rövidített indokolást tartalmaz, ha

[...]

d) – fellebbezéssel támadható ítélet esetén – annak kihirdetésekor egyik fél sincs jelen,

[...]”

III.

[13] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés eleget tesz-e az Abtv.-ben írt feltételeknek {lásd például: 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7], 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]}.

[14] Az Abtv. 25. § (1) bekezdésének megfelelően a bírósági eljárás felfüggesztése megtörtént, az eljárásban alkalmazni kell a támadott rendelkezést.

[15] Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontját, illetve az Abtv. 25. § (1) bekezdését hívta fel, más hatásköri rendelkezésre – így a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát megalapozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f)* pontjára vagy az Abtv. 32. §-ára – nem hivatkozott. Korábbi döntésében az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy „[a]z Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* pontja megköveteli, hogy az indítvány jelölje meg azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az alaptörvény-ellenesség és a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata két, elkülönült hatásköre az Alkotmánybíróságnak, amiket az Alaptörvény és az Abtv. is külön nevesít: alaptörvény-ellenesség bírói kezdeményezésre történő megállapítása az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontján és az Abtv. 25. § (1) bekezdésén nyugszik, míg a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f)* pontja és az Abtv. 32. § (1) bekezdése – az indítványozásra jogosultakat a (2) bekezdés – határozza meg. E hatáskörök annak ellenére elkülönülnek, hogy mindkét indítványozására jogosult egy adott konkrét ügyben eljáró bíró” {3116/2024. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [38]}. Az idézett döntéssel összhangban {3116/2024. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [39]; lásd hasonlóan: 31/2017.

(XII. 6.) AB határozat, Indokolás [18]} az Alkotmánybíróság jelen ügyben is azt állapította meg, hogy a nemzetközi szerződésbe ütközés állítása kapcsán az indítvány nem felel meg a kérelem határozottságával kapcsolatos, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* pontjában foglalt követelménynek, így ebben a részében nem képezheti érdemi vizsgálat alapját. A nemzetközi szerződésbe ütközés megállapítására irányuló indítványt az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § *d)* pontja alapján visszautasította.

[16] Megállapítható volt az is, hogy az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és G) cikk (2) bekezdése vonatkozásában nem terjesztett elő olyan konkrét okfejtést, illetve nem mutatott rá olyan alkotmányjogi összefüggésre, amelyet a megjelölt alaptörvényi rendelkezések és a támadott norma vonatkozásában érdemi vizsgálat tárgyává lehetett volna tenni. A bírói döntés indokolásával kapcsolatos általános érvelést nem lehet a jogállamisággal összefüggésben elbírálni {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]–[34]}; a választójog korlátozásával kapcsolatos érveket az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdése körében értékelte; az egyeztetési/véleményeztetési kötelezettség megsértését pedig az indítványozó csupán általánosságban, érdemi vizsgálatra lehetőséget adó konkrétumok megjelölése nélkül állította. Az indítványozó továbbá hivatkozott az Alaptörvény I. cikke egészének a sérelmére, de nem tért ki arra, hogy a támadott norma az e cikkben foglalt egyes konkrét rendelkezéseket miért és mennyiben sérti. A gyakorlat szerint a határozott kérelem követelményének teljesüléséhez „világosan ki kell derülnie, hogy mely jogszabályi rendelkezést, az Alaptörvény mely rendelkezésének sérelme miatt tart az indítványozó alaptörvény-ellenesnek, és milyen indokok alapján” {3419/2025. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [40]}. A jelzett alaptörvényi rendelkezések [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, G) cikk (2) bekezdés, I. cikk] vonatkozásában a kérelem tehát nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában írt követelményének, érdemi elbírálásra e tekintetben nincs lehetőség.

[17] Az indítvány egyebekben tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében rögzített határozott kérelem követelményének. Tartalmazza *a)* azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pont, Abtv. 25. §]; *b)* az eljárás megindításának indokait (a bíróság köteles rövidített indokolással ellátott ítéletet hozni gondnokság alá helyezés felülvizsgálata iránt indított perben); *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Pp. 347. § (1) bekezdés *d)* pontja]; *d)* az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény IV. cikk (1)–(2) bekezdései és XXIII. cikk (1) bekezdése]; valamint tartalmaz *e)* indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi előírás miért ellentétes az Alaptörvény e rendelkezéseivel, és *f)* arra irányuló kérelmet, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét, semmisítse meg azt és rendelkezzen annak alkalmazási tilalmáról is.

- [18] 2. Az igazságügyi miniszter az Alkotmánybíróság megkeresésére megküldte az ügygel kapcsolatos állásfoglalását.
- [19] A miniszter mindenekelőtt rámutatott, hogy a támadott jogszabáymódosítást megelőzően is lehetőség volt rövidített indokolást tartalmazó ítélet meghozatalára gondnoksági perekben, ha – többek között – az adott ügyet az eljáró bíró egyszerű megítélésűnek tartotta. Annak mérlegelése, hogy egy ügy egyszerű megítélésű vagy sem, nem a per tárgyától, hanem alapvetően a megállapított tényállás tartalmától függ.
- [20] A miniszter hangsúlyozta továbbá, hogy a gondnokság alá helyezés kötelező felülvizsgálata során a korábbi döntés fenntartásáról/megváltoztatásáról alapvetően a ténybeli körülményekben bekövetkező változásokat – a felülvizsgálat érdekében lefolytatott bizonyítás eredményét – kell értékelni. Tehát a felülvizsgálat a tényálláson alapul, amit valóban indokolt összevetni a korábbi határozatban rögzített tényállással. Mivel a rövidített indokolást tartalmazó ítéletben is teljes tényállást kell rögzíteni, a döntést megalapozó körülmények ebben az esetben is feltétlenül rekonstruálhatók. Ez azt jelenti, hogy garanciális szempontból ez az ítéleti forma is alkalmas arra, hogy egy későbbi felülvizsgálat alapját képezze.
- [21] A gondnoksági perben biztosított a professzionális jogi képviselő [a Pp. 438. § (2) bekezdése szerint az alperes részére a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg ügygondnokot kell kirendelni, aki a 77. § (2) bekezdése szerint ügyvéd vagy ügyvédi iroda lehet], és önmagában az, hogy a jogi képviselők leterheltek, és ezért nem tudnak megjelenni, nem szolgálhat alapul a kifogásolt rendelkezés alaptörvényellenességének megállapításához. A jogi képviselő lelkiismeretesen és felelősen köteles ügyfele érdekében. Ha a tárgyaláson nem tud megjelenni, akkor jár el felelősen, ha akadályoztatása esetén az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvénynek megfelelően gondoskodik a helyettesítéséről. A tárgyalási jelenlét – vagy annak hiánya – ezért nem a bíróság, hanem a jogi képviselő felelősségi körébe tartozó kérdés, az esetleges mulasztást és annak következményeit is ennek megfelelően kell értékelni.
- [22] Ettől függetlenül a Pp. 365. § (6a)–(6b) bekezdése garanciális szabályozással biztosítja, hogy a jogorvoslati jog megfelelő gyakorlásához, illetve a tényleges jogorvoslati szándék megfontolásához lehetőség legyen a bírói döntés részletes indokainak a megismerésére, valamint, hogy a fellebbviteli bíróságnak rendelkezésére álljon részletes indokolást tartalmazó ítélet a fellebbezés elbírálásához. Ennek lényege, hogy ha bármelyik fél fellebbezni kíván, a bíróságnak részletes írásbeli indokolással kell ellátnia a döntését. Továbbá, bár a fellebbezési szándékbejelentés illetékfizetéshez kötött, a gondnoksági perekben irányadó tárgyi költségmentességre tekintettel a feleket még ilyen költség sem terheli.
- [23] A szabályozás ekként tehát megfelelő egyensúlyt teremt a felek tisztességes eljáráshoz való joga és jogorvoslatához való joga, továbbá a bírósági eljárások

hatékony lefolytatásához fűződő érdekek között. Teljes körűen figyelembe veszi a fogyatékkal élők jogi érdekeit is, mindamellett, hogy a perbeli résztvevőktől aktív, az eljárásjogi szerepkörökhöz és kötelezettségekhez, valamint a védendő jogosultságok súlyához igazodó felelős magatartást is elvár.

- [24] A választójoggal [Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdés], valamint a szabadsághoz és személyi biztonsághoz való joggal [Alaptörvény IV. cikk (1)–(2) bekezdései] összefüggésben a miniszter rámutat, hogy a Pp. támadott rendelkezéséből nem olvasható ki ezeknek az alapvető jogoknak a korlátozása. Továbbá hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény XXIII. cikk (6) bekezdése szerint nem rendelkezik választójoggal az, akit belátási képességének korlátozottsága miatt a bíróság a választójogból kizárt.
- [25] A Pp. támadott rendelkezése nem érinti az állampolgárság keletkezését, felfüggesztését, megszüntethetőségét, így nem mutatható ki kapcsolat az Alaptörvény G) cikk (2) bekezdésével.
- [26] A vonatkozó törvényjavaslat előkészítése során mind társadalmi, mind szakmai véleményezésre sor került. A társadalmi egyeztetés 2025. április 17-25. között zajlott. A törvényjavaslattal kapcsolatos észrevételeit az Országos Bírói Tanács és a Kúria 2025. április 11-én, az Országos Bírósági Hivatal pedig április 17-én küldte meg az Igazságügyi Minisztérium részére. A véleményező szervek álláspontját a minisztérium figyelembe vette a végleges normaszöveg-javaslat kialakítása során.
- [27] A miniszter végezetül kifejtette, hogy a CRPD-egyezmény nem tartalmaz olyan további kötelezettségeket, amelyek az Alaptörvénytől – amellyel a miniszter álláspontja szerint a támadott szabályozás összhangban áll – minőségileg eltérő többlétszabályozást igényelnének.

IV.

- [28] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.
- [29] 1. Az indítványban írtak lényege szerint a Pp. 347. § (1) bekezdés *d)* pontja azért alaptörvény-ellenes, mert annak alapján – tekintve, hogy a konkrét ügyben az ítélet kihirdetésekor egyik fél sem volt jelen – a kezdeményezést benyújtó bírónak a gondnokság felülvizsgálata iránti eljárásban rövidített indokolással ellátott ítéletet kell hoznia.
- [30] Az ennek alapján lefolytatott konkrét normakontroll eljárásban ezt a hivatkozást és az ehhez kapcsolt indokokat kell összevetnie az Alkotmánybíróságnak az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel [Alaptörvény IV. cikk (1)–(2) bekezdései, XXIII. cikk (1) bekezdés].
- [31] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt a szükséges mértékben áttekintette a vonatkozó jogszabályi környezetet, és a következőket állapította meg.

- [32] A Pp. kihirdetésétől kezdve rendelkezik a rövidített indokolást tartalmazó – egyszerűsített – ítéletről. A törvény indokolása szerint a jogalkotó a rövidített indokolás tartalmi elemeit „oly módon határozza meg, hogy az anyagi jogerő hatásának vagy az új tényekre alapított perújítás megengedhetőségének a megítélése később a rövidített indokolás miatt ne legyen lehetetlen”.
- [33] Az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2025. évi XLIX. törvény 148. § (1) bekezdése 2025. augusztus 19-ai hatállyal módosította a rövidített indokolást tartalmazó ítéletre lehetőséget adó esetek körét, és azt egyebek mellett a jelen ügyben támadott eset beemelésével bővítette. Tehát ezt követően a fellebbezéssel támadható ítélet rövidített indokolást tartalmaz akkor is, ha annak kihirdetésekor egyik fél sincs jelen. A törvenymódosítás végső előterjesztői indokolása értelmében „polgári perekben indokolt a felesleges adminisztrációs teher csökkentése és az érdemi munkavégzésre fordítható idő növelése érdekében olyan szabályozás kialakítása, amely alapján az elsőfokú eljárásban rövidített indokolást tartalmazó ítélet hozható, ha a felek az elsőfokú ítélet kihirdetésén nem jelennek meg [...]”. „Az eljárás-támogatási kötelezettségből kifolyólag alapvetően elvárható a felektől, hogy amennyiben lehetőségük van rá, úgy a tárgyalásokon, illetve az ítélet kihirdetésén jelen legyenek, vagy azon képviseltessék magukat.”
- [34] Ezzel egyidejűleg – garanciális szabályként – a jogalkotó a Pp. 365. § szintén új (6a)–(6b) bekezdésében akként rendelkezett, hogy ha a felek élni kívánnak jogorvoslati jogukkal, és fellebbezési szándékukat – még az indokok előadása nélkül – a fellebbezési szándékbejelentés illetékének megfizetése mellett az ítélet kézbesítésétől számított 5 munkanapon belül bejelentik, akkor a bíróság részletes írásbeli indokolással látja el a rövidített indokolással meghozott ítéletét (az igazságügyi miniszter tájékoztatása szerint gondnoksági perekben illeték megfizetésére nincs szükség). A törvenymódosítás végső előterjesztői indokolása szerint ez kettős célt szolgál. Egyrészt a fellebbező fél a részletes indokolás alapján tudja előkészíteni fellebbezését, másrészt ekként a fellebbviteli bíróságnak rendelkezésére áll a részletes indokolást tartalmazó ítélet a fellebbezés elbírálásához.
- [35] 3. Az Alkotmánybíróság az indítványozó hivatkozásai közül először az Alaptörvény IV. cikk (1)–(2) bekezdése sérelmére vonatkozó állítást vizsgálta meg.
- [36] A IV. cikk (1) bekezdésében biztosított szabadsághoz való jog tágabb értelemben kapcsolatban áll az emberi méltóság részét képező általános cselekvési szabadsággal. Szűkebb értelemben viszont – figyelemmel a IV. cikk egészének a tartalmára, és annak kontextusában értelmezve a kérdést – a fizikai, testi szabadságot, a fogvatartástól való mentességet biztosítja. Ami ezt illeti, a szabadsághoz való jog elsősorban a büntetőeljárással összefüggésben értelmezhető – a büntetőjogi kényszerintézkedésekkel és szankciókkal áll kapcsolatban [pl. az elzárás, illetve a szabadságvesztés a személyi szabadság elvonásával járó büntetési nem, amely a szabadsághoz való jogot szükségszerűen korlátozza] –, de ezen túl a személyi

szabadságot érintő valamennyi, az érintett akaratától független intézkedés korlátját is jelenti {lásd a 36/2000. (X. 27.) AB határozatra (ABH 2000, 241, 271.) hivatkozással a 1146/2026. (III. 24.) AB határozatot (Indokolás [238])}. Például a fizikai értelemben vett személyi szabadságnak a sürgősségi, valamint a kötelező pszichiátriai gyógykezelés során való elvonására is vonatkozik [23/2023. (X. 25.) AB határozat, 3238/2022. (V. 18.) AB határozat].

- [37] A jelen ügyben támadott rendelkezés, miután az kizárólag a bírósági ítéletek indokolására vonatkozik, közvetlenül nem vezet szabadságelvonáshoz.
- [38] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint kapcsolat továbbá arra tekintettel sincs a támadott Pp.-előírás és az Alaptörvény hivatkozott előírása között, hogy az indítványozó bíró a gondnokság alá helyezés felülvizsgálata során meghozott döntéssel – a cselekvőképesség korlátozásával – összefüggésben, annak eljárási szabályaként hivatkozik rá. Ennek oka, hogy a „cselekvőképességet korlátozó gondnokság oka – legtöbbször pszichés betegség vagy kóros állapot – indokolhatja a gondnokság alatt álló személy személyi szabadságának korlátozását. Ezt azonban nem a Ptk., hanem az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) X. fejezete (188–201/B. §-ai) szabályozza” {11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [44]}. Ez azt jelenti, hogy bár a döntési autonómiában megnyilvánuló cselekvőképesség korlátozására vezető ok adott esetben indokolhat más, a fizikai értelemben vett szabadságot korlátozó egészségügyi vagy más intézkedést – amely már az Alaptörvény IV. cikke védelmi körét érintené –, azonban önmagában a cselekvőképességre vonatkozó döntés nem jár az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése értelmében vett szabadsághoz való jog korlátozásával.
- [39] A fentiek szerint az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a Pp. 347. § (1) bekezdés *d)* pontja az indítvány alapjául szolgáló ügy kontextusában, az indítványban állított indokok alapján nem áll összefüggésben az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésének védelmi körével. A személyi szabadsághoz fűződő joggal való érdemi alkotmányjogi összefüggés hiánya miatt az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésében írt garanciák vizsgálatára nem volt sem szükség, sem lehetőség.
- [40] 4. Ezt követően az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos érveit vizsgálta meg.
- [41] 4.1. Az Alaptörvény XXIII. cikke a választójogot szabályozza. „Az (1) bekezdésében kimondja: »Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.« Az Alaptörvény e rendelkezése alapján a választójog, mind az aktív, mind a passzív választójog Alaptörvényben biztosított alapvető állampolgári jog. Olyan alapvető jog, amely az állampolgároknak az állami hatalom gyakorlásában való részvételét hivatott biztosítani és amelynek érvényesülése azt a követelményt

támasztja az állammal szemben, hogy biztosítsa gyakorlásának feltételeit és jogszabály határozza meg gyakorlásának módját, rendjét, valamint garanciáit. Az aktív és a passzív választójog tehát alapvető állampolgári jog, amelynek korlátozására is érvényes az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése” {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [50]}.

- [42] 4.2. A vizsgált ügy kapcsán mindenekelőtt szükséges kitérni arra, hogy a bírói indítványt gondnokság felülvizsgálatára irányuló eljárásban terjesztették elő. Az eljárás egy olyan személyt érint, akit a bíróság 2021-ben cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alá helyezett, és a választójog gyakorlásából kizárt.
- [43] Az Alaptörvény XXIII. cikk (6) bekezdése alapján „[n]em rendelkezik választójoggal az, akit [...] belátási képességének korlátozottsága miatt a bíróság a választójogból kizárt”. A miniszteri állásfoglalásában is megjelenő érvelés, miszerint emiatt jelen ügyben kizárt a választójog korlátozásának a vizsgálata, nem foghat helyt. Alapjogi szempontból és az alapjogvédelmet szem előtt tartva a gondnokság felülvizsgálata tárgyában hozott döntés a választójogra vonatkozó új döntés. Ebből kiindulva ilyen esetben az Alaptörvény XXIII. cikk (6) bekezdése nem zárja ki eleve a vizsgálatot.
- [44] 4.3. Ami a konkrét szabályozást illeti, a támadott Pp.-rendelet a bírósági ítéletek indokolására vonatkozó általános eljárási szabály, amely a választójogot közvetlenül korlátozó előírásnak nem tekinthető. Ilyen természetű, közvetlen kapcsolat nem áll fenn a vizsgált alapvető jog és a támadott norma között.
- [45] Az indítványozó ugyanakkor elsősorban a gondnokság alá helyezés felülvizsgálata során meghozott döntéssel összefüggő eljárási – lényegét tekintve: eljárási garanciát kiiktató – előírásként hivatkozik a Pp. 347. § (1) bekezdés d) pontjára, ezért az Alkotmánybíróság azt is megvizsgálta, hogy ennek alapján kimutatható-e a választójog védelmi körének aktiválására vezető (közvetett) kapcsolat az ügyben.
- [46] Egyes eljárási biztosítékok kétségkívül az alapjog-korlátozás alkotmányos feltételrendszerét képezik. Például annak megakadályozására hivatottak, hogy az állam önkényesen korlátozza az alapjogokat, továbbá, hogy ellenőrizhető legyen a szükségesség-arányosság követelményének a teljesülése, illetve, hogy az érintett érdemben védekezhessen a korlátozással szemben. A korlátozás alkotmányosságához az anyagi és az eljárási alkotmányosságnak együttesen kell érvényesülnie. Bár az eljárási értelemben vett alkotmányosságot dedikált alaptörvényi rendelkezések védik (például a tisztességes eljáráshoz való jog, a jogorvoslathoz való jog, stb.), az eljárási kérdések bizonyos esetekben nem választhatók el az anyagi természetű alapvető jog korlátozásának az alkotmányosságtól. Amint azt példának okáért a 3/2015. (II. 2.) AB határozat is megállapította: ha „a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” (Indokolás [18]). Ebből az következik, hogy ha az alapvető jog

korlátozását eredményező bírói döntéshez vezető indokok nem derülnek ki, nem állapíthatók meg, az egyidejűleg vetheti fel a processzuális természetű tisztességes eljáráshoz való jog részét képező indokolt bírói döntéshez való jog [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]–[34]], valamint az adott ügyben érintett anyagi természetű alapjog esetleges sérelmének elvi lehetőségét.

- [47] A Pp. 347. § (1) bekezdés *d*) pontja kizárja, hogy a bíróság jogi indokolást csatoljon az ítéletéhez. A bírói döntés emiatt nem tartalmazza, nem tartalmazhatja, hogy a bíróság azonosította-e az elé kerülő ügy esetleges alapjogi vonatkozásait, illetve, hogy a bírói döntésben hogyan értelmezte az alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog – jelen esetben a választójog – alkotmányos tartalmára, az alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintettel {vesd össze: 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [48] Ez egy olyan általános szabály a Pp.-ben, amely kivétel nélkül vonatkozik minden típusú perre, azaz nem veszi figyelembe, hogy alkotmányjogi szempontból az egyes perek, az abban résztvevő alanyok helyzete különböző lehet. A bírói eljárás egyszerűsítése, hatékonyságának növelése és ennek körében a rövidített indokolásra vonatkozó előírás jellemzően mégsem okoz problémát: a felek – ha erre vonatkozó igényük van – az indokolást megismerhetik. Ha az ítélet kihirdetésekor személyesen vagy jogi képviselőjük útján megjelennek a bíróságon vagy fellebbezni kívánnak, a bíróságnak teljes indokolással kell ellátnia az ítéletét.
- [49] Mivel a Pp. 347. § (1) bekezdés *d*) pontja nem zárja el eleve a feleket az indokolás (jelen esetben a választójogot érintő, tehát alapvető jog korlátozását eredményező bírói döntéshez vezető indokok) megismerésétől, a választójog sérelme nem állapítható meg ezzel kapcsolatban.
- [50] 4.4. Ugyanakkor nem lehetett figyelmen kívül hagyni a gondnokság alá helyezési és a gondnokság felülvizsgálata iránt indított perek speciális jellegét.
- [51] A cselekvőképesség korlátozására akkor kerülhet sor, ha az érintettnek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége – mentális zavara következtében – tartósan, teljeskörűen hiányzik (cselekvőképesség részleges korlátozása esetében: tartósan vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent), és emiatt – egyéni körülményeire, valamint családi és társadalmi kapcsolataira tekintettel – (cselekvőképesség részleges korlátozása esetében meghatározott ügycsoportban) gondnokság alá helyezése indokolt [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2:19. § (2) bekezdés].
- [52] Ez azt jelenti, hogy a cselekvőképességet érintő eljárás alanyai – legalábbis azok, akiknek végül ténylegesen sor kerül a gondnokság alá helyezésére – nagymértékben kiszolgáltatott, sérülékeny helyzetben vannak. Méltóságuk védelme, érdekei védelmére irányuló döntéseik meghozatala, és végrehajtása nem minden esetben belső elhatározáson, hanem sokkal inkább külső tényezők, a jogi szabályozás, annak végrehajtása, az állami intézményrendszer működésének a függvénye. Bár a Pp. 438. §

(1) bekezdése szerint teljes perbeli cselekvőképességgel rendelkeznek a gondnoksági perben, elvileg önállóan is végezhetnek perbeli cselekményeket, valójában azonban jogi képviselőjük a perben nem mellőzhető. Ebben az összefüggésben az eljárás Pp. 347. § (1) bekezdés *d*) pontja szerinti egyszerűsítése tovább növelheti az egyébként is fennálló alperesi kiszolgáltatottságot.

- [53] Emlékeztetni kell tovább arra a fentebb tett megállapításra (IV/4.2. pont), amely szerint az időszakonkénti, rendszeres bírói felülvizsgálat a gondnoksági perben érintett alapjogok oldaláról új bírói megítélést, döntést jelent. A felülvizsgálat eredményeként ugyanis – a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján – a bíró juthat arra a következtetésre, hogy a korábbi cselekvőképességet teljesen korlátozó (minden ügycsoportra kiterjedő) gondnokság alá helyezés indokolatlanná vált. Az alperes helyzete, állapota nem indokolja a továbbiakban a korábbi jogi minősítést. Ezért minden felülvizsgálat során tett ítéleti ténymegállapításnak és jogi minősítésnek jelentősége lehet az alperes cselekvőképessége és ezen keresztül alapjogai, akár választójoga gyakorlása szempontjából.
- [54] A cselekvőképességet érintő gondnoksági perekben ezért – más peres eljárásokhoz képest – méltánytalan és az alperesek sérülékeny helyzetével nem összeegyeztethető a bírósági eljárások hatékony lefolytatásához fűződő érdekre hivatkozással a rövidített indokolást törvényi kötelezettséggé tenni. Avagy az ítélethirdetésen való személyes (vagy jogi képviselő útján való) részvételhez (esetleg fellebbezés benyújtásához) kötni, illetve az ügygondnok eljárásától (szankcióval nem sújtott mulasztásától) függővé tenni, hogy megfelelő módon, világos, közérthető és érdemi magyarázatot, megfelelő indokolást kapjanak arról minden felülvizsgálati perben, hogy az állam miért korlátozza cselekvési autonómiájukat, önrendelkezésüket, alapvető jogukat avagy az miért és mennyiben nem aktuális már.
- [55] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az alperes azon oknál fogva, amely miatt a cselekvőképességét korlátozzák, nem képes saját jogainak a hatékony védelmére, ezért nincs jelentősége annak, hogy miért nem jelenik meg az ítélethirdetésen (vagy miért nem nyújt be fellebbezést). A felperes (gyámhatóság) perbeli pozíciójánál fogva az alpereshez képest ellenérdekű fél, emiatt nem lehet az ő eljárási cselekményeire az alperesi joggyakorlás garanciájaként tekinteni. Annak ellenére sem, hogy a gondnoksági perekben a gyámhatóságokat is az alperes védelmének a célja vezérli. Azoknak az ítélethirdetésen való (nem szankcionálható) meg nem jelenése pedig (illetve részükről a fellebbezés benyújtásának elmulasztása), akik az alperes jogai védelmére hivatottak (ügygondnok, jogi képviselő), végeredményben a kiszolgáltatott, sérülékeny helyzetben lévő alperes számára okoz jogvesztést. Ilyen körülmények között garanciális jelentősége van a gondnokság alá helyezésre vagy a gondnokság felülvizsgálatára irányuló eljárásban annak, hogy az eljárásjog különös intézkedéssel oltalmazza a sérülékeny helyzetű alperest mások olyan mulasztásával szemben, amelynek hátrányos (alap)jogi következményei kizárólag a különleges

gondoskodásra és védelemre szoruló alperest terhelik. Az alperes lesz ugyanis az a személy, akinek a bírói döntés végeredményben teljes jogi minősítés, jogi indokolás nélkül korlátozza a cselekvőképességét, adott esetben zárja ki a választójogát.

- [56] Az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdése a megkülönböztetés általános tilalma alóli kivételként fogalmazza meg, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.” E „rendekezés értelmében – az Alaptörvény javaslatának indokolása szerint – az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében tett pozitív megkülönböztetés megengedett” {9/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [56]}. A gyakorlat szerint a pozitív diszkrimináció határa „az egyenlő méltóságú személyként való kezelés feltétlen betartása, illetve az Alkotmányban megfogalmazott alapjogok meg nem sértése. [...] Ezen belül csak az követelhető meg, hogy a nem egyenlő kezelésnek ésszerű oka legyen, azaz ne minősüljön önkényesnek {legutóbb például: 13/2025. (X. 22.) AB határozat, Indokolás [65]}. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése különleges gondoskodásra szoruló és védelmet igénylő csoportként emeli ki – egyebek mellett – a fogyatékkal élőket.
- [57] Akinek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége hiányzik vagy csökkent, alkományjogi értelemben – függetlenül a szakjogi vagy orvosi definíciótól, értelmezéstől – fogyatékkal élőknek minősül, és fokozott támogatást igényel. A fent kifejtett érvek miatt ebbe beletartozik az is, hogy az állam, figyelemmel a fennálló kiszolgáltatott, sérülékeny helyzetre, mintegy kiegyenlítve azt, előnyös (pozitív) megkülönböztetést alkalmazzon a Pp. 347. § (1) bekezdés *d)* pontja tekintetében, és abban az esetben is biztosítsa az érintett személynek (alperesnek) az ügyében hozott, cselekvőképesség korlátozását kimondó ítélet teljes (ténybeli és jogi) indokolásának a megismerhetőségét, ha – személyesen vagy képviselője útján – egyik fél sem jelenik meg azon tárgyaláson, amelyen az ítéletet kihirdetik.
- [58] Az Alkotmánybíróság emlékeztet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos megállapítására is, miszerint „[j]ogállami keretek között a »tisztesleges« (*fair*, méltányos, kiegyensúlyozott) karakter minden közhatalom erejével felruházott eljárással szemben követelmény” {25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [23]}. A gondnoksági eljárás „kiegyensúlyozott” jellege – tekintettel az eljárás alá vont személyek különleges helyzetére és az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésére is – az ítélet indokolása tekintetében is [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]-[34]] az általánoshoz képest többletgaranciák érvényesítését teszi szükségessé. A csökkent belátási képességgel rendelkező, illetve belátási képességgel nem rendelkező személyek esetében az eljárás akkor tisztességes, kiegyensúlyozott, ha a jogalkotó esetükben a Pp. 347. § (1) bekezdés *d)* pontja szerinti rövidített indokolás általános szabálya alóli kivételt ír elő.
- [59] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján azt állapította meg, hogy a Pp. 347. § (1) bekezdés *d)* pontja az indítványban foglalt indokok alapján nem sérti az Alaptörvény

IV. cikk (1)-(2) bekezdését és a XXIII. cikk (1) bekezdését, ezért a bírói kezdeményezést a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

[60] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor hivatalból eljárva, az Abtv. 46. § (1) bekezdése és (2) bekezdés c) pontja alapján az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdéséből és XXVIII. cikk (1) bekezdéséből eredő, mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapította meg amiatt, hogy a jogalkotó nem szabályozta a cselekvőképesség korlátozását eredményező bírói döntés teljes indokolásának ítéletbe foglalására vonatkozó kötelezettséget akkor is, ha az ítélet kihirdetésekor egyik fél sincs jelen.

Budapest, 2026. június 23.

Dr. Polt Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Polt Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott,
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hende Csaba s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kozma Ákos s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró